

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศของอาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษา ในวิทยาลัยพลศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศวิชาพลศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา
2. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
3. ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา
4. หลักสำคัญในการนิเทศการศึกษา
5. รูปแบบในการนิเทศการศึกษา
6. กิจกรรมในการนิเทศการศึกษา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

ในการจัดการศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ การนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาจะเป็นแนวทางนำครูไปสู่การพัฒนา

การเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาของชาติ นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้คำนิยามของคำว่า "การนิเทศการศึกษา" ไว้หลายลักษณะดังนี้

กูด (Good, 1973) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในการแนะนำหรือ และผู้อื่นทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้รู้วิธีปรับปรุงการสอนหรือการให้การศึกษา โดยจะช่วยให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิธีสอนและการประเมินผลการสอน"

ภิญโญ สาธร (2519) ให้ความหมายไว้ว่า "การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา ซึ่งจะต้องทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา อื่น ๆ ให้ทำหน้าที่ได้ดีขึ้น ทำให้การศึกษابรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2524) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามในทุกวิถีทางของผู้เชี่ยวชาญที่จะช่วยพัฒนาผู้ทำหน้าที่ให้การศึกษา ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดเกิดขึ้นกับผู้เรียน"

สังัด อุทรานันท์ (2530) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน"

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาดังกล่าวข้างต้น พอที่จะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2524) มีความเห็นว่า ทั้งการนิเทศการศึกษา และการนิเทศการสอนต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญอันเดียวกันคือ ปรับปรุงส่งเสริม การเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น การนิเทศการสอนมิใช่การบังคับหรือจับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ดังนั้น การนิเทศการสอนจึงตั้งอยู่บนรากฐานและมนุษยสัมพันธ์อันดี

สังค อุทรานันท์ (2530) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนาคน
2. เพื่อพัฒนางาน
3. เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์
4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

นอกจากนี้ สำหรับการนิเทศการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2533) มีความมุ่งหมายเฉพาะการนิเทศการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของ โรงเรียนในความรับผิดชอบของงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ
2. เพื่อแก้ปัญหา ให้ความร่วมมือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ ในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ให้ บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ

3. เพื่อพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี รูปแบบการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

4. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อันจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน และสามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินดังกล่าวได้ รวมทั้งให้มีขวัญกำลังใจในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

5. เพื่อให้คำปรึกษาและประสานงานทางวิชาการแก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ และ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานองค์การระหว่างประเทศ

6. เพื่อประสานงาน และให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ดำเนินโครงการและงานพัฒนาต่าง ๆ ที่กระทรวงและกรมมอบหมาย ไปยังเขตการศึกษาจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ

บริกส์ และจัสต์แมน (Brigg and Justman, 1952) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ข้อ คือ

1. การส่งเสริมความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ (Professional Leadership) ได้แก่
 - 1.1 การประชุมต่าง ๆ
 - 1.2 การจัดอบรมแบบเชิงปฏิบัติการ (Workshop) สัมมนา ปัญหาต่าง ๆ
 - 1.3 การไปเยี่ยมชมศูนย์ทดลองต่าง ๆ
 - 1.4 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครูได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์
- ในด้านวิชาการ

- 1.5 ทำการทดลอง หลักสูตร หนังสือเรียน และวิธีสอน
- 1.6 ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดทางการศึกษา
2. การส่งเสริมความเจริญงอกงามของครู (Aid Teachers's Growth) ได้แก่
 - 2.1 ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
 - 2.2 ส่งเสริมการทดลองกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูสนใจอยากทำ
 - 2.3 เปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพ
 - 2.4 ส่งเสริมครูที่มีความสามารถพิเศษในทางใดทางหนึ่ง โดยเฉพาะ
 - 2.5 ส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้หรืองานที่เขาสนใจ
 - 2.6 ส่งเสริมให้ครูสนใจกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคมอาชีพครู ภายในประเทศและของนานาชาติ
3. การปรับปรุงการสอนของครู (Improvement of Teaching) ได้แก่
 - 3.1 การพิจารณาคัดเลือกครูที่มีความสามารถและประสิทธิภาพเข้าทำการสอน
 - 3.2 การจัดงานและมอบหมายงานที่ถูกต้องและตรงกับความสามารถของครู
 - 3.3 ให้มีโอกาสดำเนินการสังเกตการสอน
 - 3.4 เปิดประชุม อบรม เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอน
 - 3.5 ทำการสาธิตการสอนที่ดีให้แก่ครู
 - 3.6 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนครูและการสังเกตการสอนระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ
4. การส่งเสริมแนะนำครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (Guiding Staff and Community Relation)

- 4.1 ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ประชาชนในประชาคมของคน
- 4.2 ส่งเสริมให้ครู ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาคม
- 4.3 ส่งเสริมให้มีสมาคมครูผู้ปกครองขึ้นในโรงเรียน
- 4.4 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ของการศึกษา
- 4.5 ส่งเสริมให้ประชาชนสนใจในกิจกรรมของโรงเรียน
- 4.6 จัดทำโรงเรียนให้เป็นศูนย์ของประชาชน
- 4.7 ส่งเสริมให้ครูรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการนำประชาชน

อาดัมส์ และดิกกี (Adams and Dickey, 1953) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศไว้ว่า

1. เพื่อช่วยให้ครูก้นหาและรู้วิธีการทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยให้รู้จักจำแนกและวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง โดยช่วยให้ครูได้รู้ถึงปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และค้นหาวิธีการที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้น
3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพ
4. เพื่อช่วยให้ครูก้นเคยกับแหล่งวิทยาการและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้
5. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน และให้การสนับสนุนโรงเรียน

6. ช่วยให้ครูเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของการศึกษากู๊ด (Good 1973) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์การศึกษา และช่วยเลือกปรับปรุงวิธีสอน

จากแนวคิดต่าง ๆ ของนักการศึกษา พอสรุปสาระสำคัญได้ว่า การนิเทศการศึกษานั้น มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ หรือชี้แนะเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนแก่ครูและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถดำเนินการสอนบรรลุตามความ มุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. เพื่อให้รู้ปัญหาและช่วยเหลือครู ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องใน การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้เกิดผลดีต่อการศึกษาของนักเรียน

3. เพื่อกระตุ้นและเป็นกำลังใจให้ครูสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ ด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง

4. เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถในการสอน

5. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของประเทศชาติ

จะเห็นได้ว่า ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษามุ่งพัฒนาครูเป็น สำคัญ เพราะหากครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และ ปรับปรุงการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพแล้ว นักเรียนก็ย่อมจะมีคุณภาพสูง อันแสดงถึงความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั่นเอง

ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา

สภาพสังคมที่เปลี่ยนไปและการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร เนื้อหาวิชา ทำให้ครูต้องปรับปรุงการสอนของตน ประกอบกับความพยายามแสวงหาเทคนิค วิธีสอนใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา และจัดการอบรมสัมมนาแก่ครูจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ ภิญ โย สาร (2524) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาทำให้วิชาชีพทางการ ศึกษาเจริญงอกงาม ทำให้ครูอาจารย์ได้พัฒนาตัวเองดียิ่งขึ้น มีความรู้ ความ สามารถ มีประสบการณ์ และมีประสิทธิภาพในการทำงานการศึกษาให้มากขึ้น และ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2524) กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของ การนิเทศการศึกษาว่า "การนิเทศการศึกษาเปรียบเสมือนแขนงของการบริหาร โรงเรียนวิชาการ มีการพัฒนาก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ครูผู้หยุดนิ่งจะกลายเป็น ผู้ล้าหลัง ดังนั้น การนิเทศจึงมีความหมายมากมายในโรงเรียน" ส่วน

วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ (2524) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นเนื่องจากเหตุผล ดังนี้

1. สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย ศึกษานิเทศก์จึงเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการเรียนการสอนก็เกิดขึ้นมาใหม่อยู่ตลอดเวลา จำเป็นที่จะต้องติดตามศึกษาให้มีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ แต่เนื่องจากภาระหน้าที่ในงานสอนมีอยู่มาก ศึกษานิเทศก์จึงเป็นฝ่ายต้องรับผิดชอบช่วยเหลือในเรื่องนี้

3. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนพัฒนาขึ้น จำเป็นจะต้องมีผู้ชำนาญงานโดยเฉพาะ ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อการนี้

4. การศึกษาของประเทศไม่อาจรักษามาตรฐานไว้ได้ ถ้าขาดบุคคลที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2525) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ เพราะการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศการศึกษาเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมาก ที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน อีกประการหนึ่ง การศึกษาได้ขยายตัว ไปอย่างมาก ดังนั้น จึงต้องอาศัยความช่วยเหลือต่อไป

2. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญของงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็จะต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณืจริง

3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครู ในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานนิเทศที่มีกิจกรรมต่าง ๆ กัน และต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนัก ครูจึงไม่อาจสละเวลาได้มากเพียงพอต่อการ

ตระเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาจึงสามารถลดภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์และจากการอภิปราย จากการค้นพบของการวิจัยมีความจำเป็นต่อความเจริญเติบโตดังกล่าว การนิเทศการศึกษาสามารถให้บริการได้

5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถให้ประโยชน์ทางสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังสามารถรวมพลังของทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการทางการศึกษาด้วย

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2528) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ศึกษานิเทศก์ต้องทำตัวเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา โดยทำงานร่วมกับครู-อาจารย์ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับต่าง ๆ

2. การผลิตครู สถาบันผลิตครู ผลิตครูให้มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำอย่างไรจึงจะผลิตครูให้มีประสิทธิภาพ เพราะการผลิตครูนั้น เมื่อไปทำงานในสถานศึกษาจะต้องมีการฝึกอบรมประจำการ (Inservice training) อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. มาตรฐานการศึกษา ในการรักษามาตรฐานการศึกษา ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้มาทำงาน และช่วยนิเทศความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครูที่ทำการประจำให้มีความคิดกว้างไกล ก้าวหน้าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

จากความจำเป็นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าการนิเทศการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม การนิเทศสามารถก่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ แก่ครู ในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอน การแสวงหาความรู้ และปรับปรุงตนเองให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

หลักสำคัญในการนิเทศการศึกษา

เบอร์ตัน และ บรुकเนอร์ (Burton and Bruckner, 1955) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษา ไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชา คือ
 - 1.1 การนิเทศความเป็นไปได้ตามค่านิยม วัตถุประสงค์และนโยบายซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นโดยเฉพาะ
 - 1.2 การนิเทศควรเป็นไปตามความจริง และกฎเกณฑ์ของเรื่องนั้น
 - 1.3 การนิเทศควรมีวิวัฒนาการทั้งด้านเครื่องมือและวิธีการโดยมีจุดมุ่งหมายและนโยบายที่แน่นอน
2. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์ คือ
 - 2.1 การนิเทศควรเป็นไปอย่างมีลำดับ มีระเบียบและมีวิธีการในการปรับปรุงและประเมินผลต่าง ๆ ในขอบเขตของงานนั้น ทั้งนี้หมายรวมทั้งด้านการนิเทศและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการนิเทศ
 - 2.2 การนิเทศควรได้มาจากการรวบรวมและผลสรุปข้อมูลอย่างเป็นปรนัย มีความถูกต้องแน่นอน เชื่อถือได้และมีระเบียบมากกว่าสรุปจากความคิดเห็น
3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย คือ
 - 3.1 การนิเทศจะต้องเคารพในบุคคลและความแตกต่างระหว่างบุคคล และพยายามส่งเสริมการแสดงออกของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่
 - 3.2 การนิเทศต้องเปิดโอกาสให้มีความร่วมมือและใช้ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มากที่สุด
4. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการสร้างสรรค์ คือ
 - 4.1 การนิเทศควรจะแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคลแล้วเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาซึ่งความสามารถนั้นอย่างสูงสุด
 - 4.2 การนิเทศควรมีส่วนในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากที่สุด

มาร์ค และคณะ (Marks and Others, 1978) มีความเห็นว่า
หลักการนิเทศการศึกษาควรเป็นดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นโครงการทางการศึกษาที่ต้องอาศัย
ความร่วมมือจากทุกฝ่าย
2. ครูต้องการรับบริการด้านการนิเทศการศึกษาและครูใหญ่ต้อง
รับผิดชอบในการบริการด้านนี้
3. การนิเทศการศึกษาควรปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของ
บุคลากรในโรงเรียน
4. การนิเทศการศึกษาจะช่วยชี้ให้เห็นความต้องการของบุคลากร
ในโรงเรียนเด่นชัดขึ้น
5. การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้อุดมคติทางการศึกษาชัดเจนขึ้น
6. การนิเทศการศึกษาจะช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่าง
บุคลากรในโรงเรียนกับชุมชน
7. การนิเทศการศึกษาจะช่วยในการจัดและบริหารกิจกรรมการ
เรียนการสอน
8. การนิเทศการศึกษาขึ้นอยู่กับครูและผู้บริหารการศึกษาทั้งใน
และนอกโรงเรียน
9. การนิเทศการศึกษาควรมีงบประมาณประจำปีสนับสนุน
10. โครงการนิเทศการศึกษาควรได้รับความร่วมมือจาก
หลาย ๆ ฝ่าย
11. โครงการนิเทศการศึกษาควรได้รับการสนับสนุนจากฝ่าย
บริหาร
12. การนิเทศการศึกษาควรเผยแพร่ผลการวิจัยใหม่ ๆ ทาง
การศึกษา และสนับสนุนให้มีการนำเข้าสู่ภาคปฏิบัติ
13. ควรมีการประเมินผลโครงการนิเทศการศึกษาโดยผู้ร่วม
งานและผู้เกี่ยวข้องจากภายนอกโครงการ

วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ (2520) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศ
การศึกษาไว้คือ

1. หาทางให้ครุรู้จักฟังตนเอง
2. ช่วยให้ครุมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถที่จะวิเคราะห์และแยกแยะปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง
3. ต้องการทราบความต้องการครุ แล้ววางแผนการนิเทศเพื่อสนองความต้องการนั้น ๆ
4. ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของครุและทำความเข้าใจกับปัญหานั้น แล้วพิจารณาหาทางช่วยเหลือแก้ไข
5. ชักจูงให้ครุช่วยกันแยกแยะวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน
6. แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้ครุได้ใช้ความคิดและลงมือกระทำให้มากที่สุด
7. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครุแล้วนำมาพิจารณาร่วมกัน
8. ช่วยกันหาแหล่งวิทยากร อุปกรณ์การสอน ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้กับครุ
9. ช่วยให้ครุรู้จักจัดหาหรือจัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ขาดแคลนด้วยตนเอง โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่
10. ช่วยจัดเอกสาร หนังสือ และตำราต่าง ๆ ให้แก่ครุ
11. หาทางให้โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่ใกล้เคียงมีความสัมพันธ์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
12. ต้องยอมรับนับถือบุคลากรที่ช่วยงานในโรงเรียนนั้น ๆ และแสดงให้เขาเห็นว่าเขามีความสำคัญในสถานศึกษานั้นด้วย
13. ช่วยให้ครุได้แถลงกิจกรรมและผลงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบโดยสม่ำเสมอ
14. ต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหาร โรงเรียน ในส่วนที่เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของกันและกัน
15. ช่วยประสานระหว่างโรงเรียนกับองค์การหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

16. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์มาทำการวิเคราะห์และวิจัย
17. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของการศึกษาอย่างแจ่มแจ้ง เพื่อจะได้ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย
 - วรัศกดิ์ เพ็ชรชอบ (2527) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศควรเป็นลักษณะดังนี้
 1. การนิเทศการศึกษานั้นควรเน้นการช่วยครูให้สามารถช่วยตนเอง ปรับปรุงตนเอง และปรับปรุงการสอนของตนเองให้ดีขึ้น
 2. การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยครูให้มองปัญหา รู้จักคิดแยกแยะและวิเคราะห์ปัญหา
 3. การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยครูให้รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างฉลาด
 4. การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยให้ครูได้ทราบความถนัด ความสามารถของตนเองรวมทั้งความต้องการของตนเอง
 5. การนิเทศการศึกษา คือ การช่วยให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถคิดค้นหาวิธีการสอนใหม่ ๆ ปรับปรุงการสอนและการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น
 6. การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่น เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในความสามารถในการแก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง
 7. การนิเทศการศึกษานั้นต้องเป็นการทำที่สม่ำเสมอ
 8. การนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานร่วมกันของบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งอาจจะ เป็นครูใหญ่กับศึกษานิเทศก์และครู หรือหัวหน้าสายวิชากับครูหรืออาจจะ เป็นทุกฝ่าย คือ อาจารย์ใหญ่ หัวหน้าสาย ศึกษานิเทศก์ และครูร่วมมือกัน
 9. การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยให้ครู ได้ค้นเคยกับแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เพื่อนำความรู้เหล่านั้นมาปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นหรือจะใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา
 10. การนิเทศการศึกษาช่วยให้ครูได้เข้าใจถึงหลักปรัชญาการศึกษา
 11. การนิเทศการศึกษาต้องมีการประเมินผลเป็นประจำ

12. การนิเทศการศึกษาหากจะ ได้ผลดีต้องมีการติดตามผลด้วย
13. การนิเทศการศึกษานั้น ผู้นิเทศจะต้องเคารพครู ยอมรับในความสามารถส่วนบุคคลของครูและต้องยอมรับนับถือความคิดเห็นของครูด้วย
14. การนิเทศการศึกษาทุกครั้ง ต้องถือนมนุษย์สัมพันธ์เป็นหลัก
15. การนิเทศจะต้องมีความยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ด้วย

รูปแบบในการนิเทศการศึกษา

แฮร์ริส (Harris, 1985) ได้แบ่งรูปแบบการนิเทศโดยยึดลักษณะเด่น 2 ลักษณะคือ

1. การนิเทศที่เน้นการให้คำแนะนำ (Tractive Supervision) เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศเป็นผู้ให้ข้อแนะนำ เช่น การประชุมนิเทศ การจัดการฝึกอบรม การประชุม เพื่อกำหนดนโยบายและให้ความคิดในเรื่องนโยบาย การทำงานของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนก็เป็นรูปแบบของการนิเทศที่เน้นการให้คำแนะนำ

2. การนิเทศที่เน้นการให้เกิดการไหวตัว (Dynamic Supervision) เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศกระตุ้นเร่งเร้าส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดและนำความคิดนั้นไป ปฏิบัติการนิเทศในลักษณะนี้ฟังเสียงที่ตัวครู เพื่อให้ครูได้ใช้ความรู้ สติปัญญาและประสบการณ์มาใช้ในการปรับปรุงการสอน

แทนเนอร์ และแทนเนอร์ (Tanner and Tanner, 1987)

ได้แบ่งรูปแบบของการนิเทศตามลักษณะของปรัชญาและลักษณะของผู้นิเทศเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การนิเทศแบบตรวจตรา (Inspection Supervision) เป็นการนิเทศแบบดั้งเดิม การนิเทศแบบนี้ผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจดูแลการปฏิบัติงานของโรงเรียนแต่ละแห่งว่าเป็นไปตามกฎ ระเบียบที่วางไว้หรือมอบหมายให้หรือไม่ เช่น การสอบเป็นไปตามหลักสูตรกำหนดหรือไม่ วิธีสอนเหมาะสมหรือไม่ เมื่อตรวจแล้วก็ได้มีการชี้แจงให้ครูแก้ไขข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดต่าง ๆ การชี้แจงการปฏิบัติงานแก่ครูถือเป็นการนิเทศแบบนี้

2. การนิเทศแบบให้ผลผลิต (Supervision as Production)

การนิเทศลักษณะนี้เปรียบเสมือนโรงเรียนเป็นแหล่งผลิตและครูก็คือ ลูกจ้างที่จะต้องสร้างผลผลิตหรือผลงานให้กับโรงเรียน โดยพิจารณาจากผลผลิตคือคุณภาพของนักเรียนเป็นหลักการผลิตจึงต้องเน้นที่ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ การนิเทศแบบให้ผลผลิตบางครั้งก็เรียกว่าเป็นการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ เป็นการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการนิเทศ โดยการพิจารณาจากผลผลิตของการนิเทศเป็นหลัก ผู้นิเทศก์จำเป็นต้องมีหน้าที่หลายอย่างที่จะทำให้การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะการปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้นิเทศก์ทำหน้าที่วิจัย ประเมินผล โครงการนิเทศ การปฏิบัติงานของครูว่าเป็นไปตามที่วางวัตถุประสงค์ไว้หรือไม่ ผู้นิเทศก์ต้องมีความรู้และได้รับการฝึกหัดมาอย่างดีโดยสามารถนำครูในด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดระบบงาน และการทำงานอย่างมีระบบและระเบียบ

3. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) คำว่า

คลินิก เป็นการยืมคำจากการแพทย์มาใช้ ซึ่งหมายถึง การรักษาคนไข้และการดูแล โดยการให้ยาและการรักษาด้วยวิธีต่าง ๆ การนิเทศแบบคลินิกจึงหมายถึงเป็นระบบการออกแบบในห้องเรียนเพื่อช่วยครูในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเรียนการสอน

นิพนธ์ ไทยพานิช (2531) ให้ความหมายของการนิเทศแบบคลินิกว่าเป็นการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การประชุมปรึกษา ก่อนสังเกตการสอน
2. สังเกตการสอน
3. วิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการประชุม
4. ประชุมนิเทศ
5. ประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์นิเทศ

โคแกน (Cogan, 1973) ได้แบ่งการนิเทศแบบคลินิกโดยมีวงจร

ทั้งหมด 8 ขั้นตอนคือ

- ขั้นที่ 1 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นิเทศก์
- ขั้นที่ 2 วางแผนร่วมกับครู

- ขั้นที่ 3 กำหนดวิธีการสังเกต
- ขั้นที่ 4 สังเกตการสอน
- ขั้นที่ 5 วิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน
- ขั้นที่ 6 กำหนดวิธีการปรึกษาหารือ
- ขั้นที่ 7 ประชุมปรึกษาหารือ
- ขั้นที่ 8 ปรับปรุงแผน

4. การนิเทศเพื่อพัฒนา (Developmental Supervision)

การนิเทศแบบนี้ มองครูในฐานะเป็นผู้แก้ปัญหา และการนิเทศมุ่งที่กระบวนการเพื่อแก้ปัญหา กลิคแมน (Glicman, 1981) ได้ให้แนวความคิดของการนิเทศเพื่อพัฒนา โดยมองที่ตัวแปรที่ครูและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเขาแบ่งวิธีการของการนิเทศเพื่อพัฒนาเป็น 3 วิธี

ก. การนิเทศมุ่งวิธีนำ (Directive Approach) ผู้นิเทศเป็นผู้ชี้แนะเมื่อครู ซึ่งมีความรู้และความสามารถต่ำ และยังขาดประสบการณ์

ข. การนิเทศมุ่งวิธีไม่นำ (Nondirective Approach) วิธีนี้จะใช้เมื่อครูมีคุณภาพสูง มีประสบการณ์ และมีความสามารถ

ค. การนิเทศมุ่งวิธีให้ความร่วมมือ (Cooperative Approach) เป็นวิธีการที่ผู้นิเทศใช้เมื่อคุณภาพของครูมีลักษณะผสมผสานระหว่างสองแบบข้างต้น

กิจกรรมนิเทศการศึกษา

กิจกรรมการนิเทศเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพราะกิจกรรมที่เหมาะสมจะเป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของครูที่จะได้รับความช่วยเหลือในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูได้

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2525) เห็นว่า การนิเทศการศึกษาจะต้องก่อให้เกิดความร่วมมือจากครู ในด้านการวางแผนที่เป็นระบบและการใช้

เทคนิคหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เขาได้แบ่งกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเอาไว้ 5 ประการ คือ

1. การสังเกตการสอนหรือการเยี่ยมเยียนชั้นเรียน เป็นเทคนิคที่ได้ผลเป็นอย่างมากในการนิเทศการศึกษา การเยี่ยมเยียนชั้นเรียนเป็นการติดตามผลของการสังเกตการสอน จุดที่จะให้ความสนใจก็คือ พัฒนาการของบทเรียน ไม่ใช่ตัวครูหรือจุดอ่อนของครู เพราะมันเป็นผลต่อความเจริญงอกงามและการปรับปรุงครู

2. การสาธิตการสอน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการจูงใจต่อความเจริญงอกงามทางวิชาชีพของครู และก่อให้เกิดความมั่นใจแก่ครู ผู้นิเทศหรือครูที่มีประสบการณ์ในการสอนจะเป็นผู้สาธิตการสอนให้ครูอื่น ๆ ดู

3. การเยี่ยมเยียนเพื่อสังเกตการสอน หมายถึง การไปสังเกตการสอนของครูคนอื่น ๆ เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อความเจริญงอกงามและมีประโยชน์ต่อการสอนของครู

4. การศึกษาเป็นหมู่คณะหรือการประชุมปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่สามารถนำมาศึกษาสภาพการเรียนการสอนในลักษณะต่าง ๆ เช่น ปัญหาการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิผลมาก เพราะการมีส่วนร่วมในการทำงานของทุกคนช่วยก่อให้เกิดการปรับปรุงความร่วมมือในการทำงาน

5. การประชุม การประชุมจะมีลักษณะเป็นทางการ เพราะมีการวางแผนล่วงหน้า และมีลักษณะไม่เป็นทางการเพราะบรรยากาศระหว่างสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมจะมีลักษณะของความเป็นมิตร การประชุมจะมีประโยชน์ถ้าสมาชิกในหมู่คณะมีความสัมพันธ์อันดี ให้ความร่วมมือและร่วมกันปฏิบัติงาน

แฮร์ริส (Harris, 1975) ได้เสนอกิจกรรมนิเทศการศึกษาซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้นิเทศได้พิจารณาเลือกใช้ตามโอกาสและความเหมาะสมไว้ 23 ประการดังต่อไปนี้

1. การบรรยาย (Lecturing)
2. การบรรยายที่มีต่อสื่อประกอบ (Visualized Lecturing)
3. การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม (Panel Presenting)

4. การชมภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing film or Television)
5. การฟังเทป วิทยุหรือจานเสียง (Listening to Tape, Radio or Recordings)
6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ (Exhibiting Materials and Equipment)
7. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observing in Classroom)
8. การสาธิต (Demonstrating)
9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewing)
10. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused Interviewing)
11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non-directive Interviewing)
12. การอภิปราย (Discussion)
13. การอ่าน (Reading)
14. การวิเคราะห์ข้อมูลการคำนวณ (Analyzing and Calculating)
15. การระดมสมอง (Brainstorming)
16. การบันทึกวีดิโอเทปและการถ่ายภาพ (Videotaping and Photographing)
17. การจัดทำเครื่องมือและแบบทดสอบ (Instrumenting and Testing)
18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session)
19. การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip)
20. การเยี่ยมเยือน (Intervisiting)
21. บทบาทสมมุติ (Role-Playing)
22. การเขียน (Writing)
23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided Practice)

การนิเทศภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การนิเทศภายใน หมายถึง การให้ความร่วมมือภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ"

สังค อุทรานันท์ (2530) กล่าวว่า "การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน (หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) ในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของครูและบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน"

กิติมา ปรีดีดิลก (2533) กล่าวว่า "การนิเทศภายในเป็นการนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศอาจได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยบริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงเรียนคัดเลือกหรือแต่งตั้งขึ้น"

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า การนิเทศภายในคือ กิจกรรมที่ผู้บริหารหรือบุคลากรในโรงเรียนร่วมมือร่วมใจกันปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่พึงประสงค์

หลักการสำคัญสำหรับการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน

การจัดการนิเทศการศึกษาภายใน จะต้องยึดหลักการสำคัญต่อไปนี้

1. ผู้บริหารต้องถือว่าการนิเทศการศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยตรง สำหรับการดำเนินงานนิเทศนั้นผู้บริหารอาจจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทนก็ได้

2. การนิเทศภายในจะสำเร็จลง ได้ก็จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งการนิเทศจะไม่มีโอกาสพบกับความสำเร็จได้เลย

3. จะต้องตระหนักถึงความเข้าใจว่าการนิเทศการศึกษาภายในนั้นเป็นการทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น การนิเทศไม่ใช่เป็นการบังคับ ชู้เชิญ หรือคอยจับผิดแค่ประการใด

4. บุคลากรภายในสถานศึกษาต้องมีการยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ในสภาพความเป็นจริงแล้ว ไม่มีใครที่จะมีความเชี่ยวชาญทุก ๆ ด้าน ดังนั้นจึงน่าจะ ได้แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนร่วมงานเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น

5. การนิเทศการศึกษาภายในจะต้องเกิดขึ้นจากความจำเป็นในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการ ในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

6. การสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงถือว่าการสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ผลของการนิเทศในสถานศึกษาด้วย

ขอบเขตของงานนิเทศการศึกษาภายใน

งานวิชาการภายในโรงเรียนที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบมี 2 ประเภทคือ

1. งานหลัก ได้แก่ หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

2. งานสนับสนุนวิชาการ ได้แก่ งานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน ชุกรการและการเงิน และความสัมพันธกับชุมชน ขอบเขตงานที่กล่าวมานี้ หากผู้บริหารมีความมุ่งหวังที่จะ ให้ได้ผลงานของบุคลากรภายใต้การควบคุมดูแล เป็นผลงานที่มีคุณภาพก็จำเป็นจะต้องพัฒนาบุคลากรเหล่านี้ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานจึงจะ ได้ผลงานที่มีคุณภาพตามความมุ่งหวังที่ตั้งไว้

กระบวนการนิเทศภายใน

การนิเทศภายในที่จะ เกิดคุณค่าหรือประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริงนั้น ต้องกระทำอย่างเป็นขั้นตอนหรือเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน นั่นคือ ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน หรือกระบวนการที่กำหนดไว้ อย่างแท้จริง

สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดกระบวนการ
นิเทศภายในไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ
4. การปฏิบัติการนิเทศภายใน
5. การประเมินผลและรายงานผล

การดำเนินการนิเทศภายในนั้น เป็นระบบระเบียบที่ชัดเจน ซึ่งแต่ละ
ขั้นตอนของกระบวนการมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ หมายถึง การ
ดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน ในการหาตัวปัญหาในเรื่องการเรียน
การสอนที่ประสบอยู่ อาจเป็นกลุ่มวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งหาได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา จากแบบสอบถามครูผู้สอนหรือการระดมพลังสมองของ
ผู้นิเทศและครูผู้สอนเพื่อให้ได้ตัวปัญหาที่แท้จริง

2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก หมายถึง การดำเนินการร่วม
กันในการพิจารณาหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้จากขั้นตอนที่หนึ่ง คือ กำหนดงาน
กำหนดคน ให้เหมาะสมสัมพันธ์กัน โดยกำหนดการปฏิบัติงานในรูปของแผนงาน
หรือโครงการที่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ หมายถึง การจัดหา จัดสร้างสื่อและ
เครื่องมือในการนิเทศภายใน ที่สอดคล้องกับยุทธวิธีที่กำหนดไว้

4. การปฏิบัติการนิเทศภายใน หมายถึง การดำเนินการนิเทศภายใน
ตามยุทธวิธีที่กำหนดไว้ 8 วิธี ซึ่งได้แก่ การประชุม การพาครูไปศึกษานอกสถานที่
การให้ศึกษาจากตำรา การสนทนาวิชาการ การบริการเอกสารวิชาการ การให้
คำปรึกษาหารือ การสาธิตการสอน และการสังเกตการสอน ซึ่งยุทธวิธีทั้ง 8 นี้
ก็เลือกใช้ให้เหมาะสมกับสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่มีอยู่ โดยดำเนินการตามแผน
งานโครงการที่กำหนดไว้

5. การประเมินผลและรายงานผล หมายถึง การตรวจสอบหรือ
ประเมินว่าการดำเนินการที่ผ่านมาสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่เพียงไร

มีส่วนใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การประเมินผล มัก
 ดำเนินการในระยะคือ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ
 ส่วนการรายงานผลนั้น กระทำเพื่อรายงานผลส่งหน่วยเหนือให้รับทราบต่อไป

จากการดำเนินการทั้ง 5 ขั้นตอนนั้น จะส่งผลถึงการนิเทศภายในที่มี
 มีประสิทธิภาพเพราะกระบวนการนิเทศภายในเป็นการดำเนินการในรูปแบบ
 วิทยาศาสตร์ และวิถีทางของประชาธิปไตยที่มีการร่วมมือร่วมใจกันทั้งผู้นิเทศและ
 ครูผู้สอน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนเกิดความภาคภูมิใจที่มีโอกาสมีส่วน
 ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจตลอดจนความคิดริเริ่มสร้าง
 สรรค์ในการทำงานมากยิ่งขึ้น

ลักษณะการพัฒนางานวิชาการ ในวิทยาลัยพลศึกษา

สุวัตร สิทธิหล่อ (2526) สรุปการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย
 พลศึกษาไว้ว่า จะมีแนวในการปฏิบัติหรือการดำเนินการของแต่ละวิทยาลัยแตกต่างกัน
 กันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารงานทางวิชาการของวิทยาลัย การจัดหน่วยงานทาง
 วิชาการ ความรู้ความสามารถและความเข้าใจในการวางแผนพัฒนางานวิชาการ
 ของบุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานทางด้านวิชาการของวิทยาลัยว่า เป็นผู้ที่มี
 ความรู้ ความสามารถ และมีความเข้าใจในกระบวนการวางแผนพัฒนางานวิชา
 การของวิทยาลัยมากน้อยเพียงใด ตลอดจนการมีข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่าง
 เพียงพอน้อยเพียงใด การพัฒนางานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษาที่เป็นอยู่
 ในปัจจุบันส่วนใหญ่มีลักษณะดังนี้

1. การรายงานข่าวสารความก้าวหน้าทางวิชาการให้อาจารย์ทราบ
2. จัดอาจารย์เข้ารับการอบรมทางด้านวิชาการและการกีฬา
3. ให้อาจารย์ศึกษาต่อตรงตามสายงานที่สอน
4. จัดประชุมสัมมนาการใช้หลักสูตรในวิทยาลัยพลศึกษา
5. จัดอบรมแนะนำให้อาจารย์ได้เข้าใจหลักสูตรที่สอน
6. จัดเอกสาร ตำราหนังสือที่ประกอบการใช้หลักสูตรในวิทยาลัย

7. จัดอบรมแนะนำให้อาจารย์ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศการสอน ได้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการนิเทศ
8. จัดกิจกรรมสนับสนุนให้อาจารย์และนักศึกษาใช้บริการของห้องสมุด
9. จัดอบรมหรือประชุมในเรื่องการวัดและประเมินผลแก่อาจารย์
10. จัดวิทยากร หรือผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่อาจารย์และนักศึกษา
11. จัดนิทรรศการทางวิชาการให้แก่อาจารย์และนักศึกษา
12. จัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วีรเวช ปะทะยศ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศวิชาพลศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่และครูผู้สอนวิชาพลศึกษาต้องการได้รับความช่วยเหลือจากพลศึกษานิเทศก์ โดยช่วยแนะนำวิธีการสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ ต้องการได้รับเอกสารคู่มือต่าง ๆ ทางพลศึกษาช่วยแนะนำในการผลิตอุปกรณ์ทางพลศึกษาขึ้นใช้เอง ช่วยหารายได้พิเศษมาปรับปรุงด้านอุปกรณ์และสถานที่ทางพลศึกษา ช่วยเป็นสื่อกลางในการประสานงานติดต่อเกี่ยวกับกิจการด้านพลศึกษาและกีฬาต่าง ๆ ของโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานงานกับทางโรงเรียน ชี้แจงโปรแกรมการนิเทศและวิธีการเยี่ยมนิเทศให้โรงเรียนทราบล่วงหน้า ช่วยด้านการบริการชุมชนของทางโรงเรียนในด้านพลศึกษาสุขศึกษา นันทนาการและลูกเสือ จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการแก่ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา นอกจากนั้น ครูใหญ่และครูพลศึกษาต้องการให้พลศึกษานิเทศก์เป็นคนตรงต่อเวลา ขยันและอุทิศเวลาให้กับงาน กระตือรือร้นสนใจงานนิเทศ มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล และพลศึกษานิเทศก์ควรผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีและวิธีการสอนพลศึกษาและวิชาการนิเทศทางการพลศึกษา

ทวี ชำนินอก (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการนิเทศการสอนในด้านต่าง ๆ คือ การจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างโปรแกรมการสอนล่วงหน้า ความรู้ในเนื้อหาวิชาพื้นฐาน การปรับปรุงวิธีสอน การสร้างและใช้อุปกรณ์การสอน การวัดและการประเมินผลการสอน และให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้อาจารย์ทุกคนมีโอกาสรับการอบรมสัมมนา เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพ

พัชรี ศิลปไชย (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการทางด้านการนิเทศของครูพลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา" โดยส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหมวดพลานามัย และครูพลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษามีความต้องการทางด้านการนิเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านคุณสมบัติของพลศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์มีความรับผิดชอบในหน้าที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นกันเอง เข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความศรัทธาในอาชีพของตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นประชาธิปไตย ความเป็นผู้นำ และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

2. ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์จัดให้มีการอบรมแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ตลอดจนเทคนิควิธีการสอนพลศึกษา ระหว่างครูพลศึกษาในเขตการศึกษาเดียวกัน ช่วยจัดหาหรือแนะนำตำรา เอกสารหรือคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนพลศึกษา และช่วยแนะนำวิธีการสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

3. ด้านอาคาร สถานที่และอุปกรณ์ ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยจัดหาอุปกรณ์กีฬาที่ทางโรงเรียนขาดแคลน จัดหาวัสดุทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนร่วมมือกับทางโรงเรียนในการหารายได้พิเศษเพื่อซื้ออุปกรณ์หรือสร้างสนามฝึกพลศึกษาและช่วยแนะนำในการผลิตอุปกรณ์ทางพลศึกษาขึ้นใช้เอง

4. ด้านการประเมินผล ได้แก่ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์จัดประชุม สัมมนา เพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านการวัดและประเมินผลพลศึกษาภายในเขตการศึกษาเดียวกัน ช่วยวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการเรียนการสอนพลศึกษา และช่วยสร้างแบบทดสอบมาตรฐานเพื่อวัดผลวิชาพลศึกษา

5. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ ความต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยสนับสนุนส่งเสริม ยกกระดับมาตรฐานทางกีฬาของโรงเรียนและส่งเสริมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนและช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารกับสายวิชาพลศึกษา เพื่อสนับสนุนให้งบประมาณในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านพลศึกษาอย่างเพียงพอ

6. ด้านอื่น ๆ ชนิดของการนิเทศที่ครูพลศึกษาต้องการ ได้แก่ การนิเทศแบบเยี่ยมเยือน (โดยพลศึกษานิเทศก์มาเอง) แบบสาริต และแบบประชุมใหญ่

สุวัตร สิทธิหล่อ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา" ได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าแผนกวิชาของวิทยาลัยพลศึกษา ทั้งหมด 14 แห่ง จำนวน 98 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดร้อยละ 93.88 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการบริหารงานและการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ทั้งผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าแผนกวิชามีความเห็นว่า งบประมาณที่จะสนับสนุนในการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยมีไม่เพียงพอ บุคลากรมีไม่เพียงพอ ขาดการประสานงานระหว่างอาจารย์ผู้สอนแต่ละวิชา เอกสารและคู่มือประกอบการใช้หลักสูตร ตลอดจนหนังสือตำราในห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอ ไม่มีข้อทดสอบที่เป็นมาตรฐาน ขาดนักวิชาการและการวางแผนที่ดีในการปรับปรุงงานวิชาการ

ไสว พักขาว (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาเคมีของครูเคมี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่า ครูเคมีมีความต้องการในการนิเทศการสอนในด้านหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล คุณสมบัติของผู้ที่จะนิเทศการสอนวิชาเคมีอยู่ในระดับ

มาก และต้องการด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการสอน อุปกรณ์การสอน วิธีการ
 นิเทศการสอน และบุคลากรที่จะทำการนิเทศการสอนวิชาเคมี อยู่ในระดับ
 ปานกลาง

อัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการ
 การนิเทศของครูสุขศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขต
 การศึกษา 2 โดยส่งแบบสอบถามไปถึงครูสุขศึกษา จำนวน 96 คน

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษาที่มีประสบ-
 การณ์การสอนวิชาสุขศึกษามากกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การสอนสุขศึกษา
 ไม่เกิน 5 ปี พบว่า มีความต้องการการนิเทศแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ .01 ในการจัดบริการสุขภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การ
 ปฏิบัติงานทั่วไปเกี่ยวข้องกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน ยกเว้น ความต้อง
 การการนิเทศด้านการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

ลิขิต อมาตยคง (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็น
 ของผู้บริหารและครูพลศึกษาเกี่ยวกับความต้องการนิเทศวิชาพลศึกษา ใน
 โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร" ได้ส่งแบบสอบถามผู้บริหาร
 และครูพลศึกษา จำนวน 358 คน ผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารและครูพลศึกษาต้องการการนิเทศวิชาพลศึกษาทั้ง 8 ด้าน
 โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้

1. ด้านคุณสมบัติของพลศึกษานิเทศก์ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์
 มีความรับผิดชอบหน้าที่และตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม มี
 ความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผลยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรู้ความ
 เข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนเป็นอย่างดีและมีความศรัทธาในวิชาชีพของตน
2. ด้านการเรียนการสอน ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำ
 ครูพลศึกษาเกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับ
 เนื้อหาและสภาพห้องเรียน ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยสร้างนโยบายและ
 กระตุ้นให้ครูพลศึกษาร่วมกันปรับปรุงวิธีสอนและปฏิบัติตามหลักสูตรวิชาพลศึกษา
3. ด้านอาคาร สถานที่และอุปกรณ์ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์
 ช่วยแนะนำครูพลศึกษาให้รู้จักคัดแปลงอุปกรณ์การสอนที่ไม่ใช้แล้วให้ใช้ประโยชน์

ได้อีก ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์แนะนำวิธีผลิตอุปกรณ์ทางพลศึกษาขึ้นใช้เอง
ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำและสนับสนุนให้ครูใช้วัสดุอุปกรณ์

4. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วย
แนะนำการจัดกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ เช่น การสาธิตทางการกีฬา นิทรรศการ
ของการกีฬา ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยส่งเสริมและช่วยครูพลศึกษาใน
การจัดนิทรรศการแสดง ผลงานทางวิชาการและเผยแพร่ความรู้ทางพลศึกษา

5. ด้านการวัดและประเมินผล ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วย
แนะนำและชี้แจงให้เข้าใจกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วยแนะนำวิธีสร้างข้อสอบที่วัดด้านอื่น ๆ ด้วยนอก
เหนือจากการวัดสมรรถภาพทางกายและทักษะ ต้องการให้พลศึกษานิเทศก์ช่วย
แนะนำเกี่ยวกับการเลือกใช้ข้อทดสอบและวิธีทดสอบสมรรถภาพทางกายของ
นักเรียน พร้อมทั้งติดตามผลและวิเคราะห์ผลการทดสอบ

6. ด้านเอกสาร คู่มือ การอบรมสัมมนา ต้องการได้รับเอกสาร
ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกฎ กติกาต่าง ๆ ทางการกีฬา ต้องการได้รับ
เอกสาร คู่มือทางพลศึกษาจากพลศึกษานิเทศก์

7. ด้านบุคลากรที่จะมาทำการนิเทศ ต้องการการนิเทศโดย
ศึกษานิเทศก์จากกรมพลศึกษา และศึกษานิเทศก์จากสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน

8. ด้านความคิดเห็นอื่น ๆ พลศึกษานิเทศก์ควรผ่านการศึกษาอบรม
เกี่ยวกับหลักและวิธีสอนการสอนวิชาพลศึกษา หลักการนิเทศพลศึกษาและหลัก
สูตรวิชาพลศึกษา ลักษณะการนิเทศควรจะเป็นการนิเทศแบบสาธิตและการมา
นิเทศควรจะมีการปรึกษากันก่อนมาเยี่ยมนิเทศ ปรึกษาก่อนสอนและปรึกษากัน
หลังเยี่ยมนิเทศ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพลศึกษาเกี่ยวกับ
ความต้องการการนิเทศทั้ง 8 ด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

สิริลักษณ์ บุญวงศ์ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินความ
ความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครู-อาจารย์ในสถานศึกษา สังกัด

กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา" ผลการวิจัยพบว่า ครู-อาจารย์ยังขาดความรู้ความเข้าใจและต้องการที่จะได้รับการนิเทศในด้านหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ด้านอาคารสถานที่ เครื่องจักรและเครื่องมือ ความพร้อมของนักเรียน และด้านปัจจัยสนับสนุนการสอน

ปราณี วันธงชัย (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศของครูสุศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" ผลของการวิจัยพบว่า ครูสุศึกษามีความต้องการการนิเทศมากทุกด้าน และมีความต้องการมากที่สุดคือ ด้านคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ ฝ่ายสุศึกษา ความต้องการทางวิชาการด้านหลักสูตร ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครู ส่วนความต้องการทางวิชาการด้านการสอนของครูสุศึกษามีความต้องการเข้าสังเกตการสอนของครูสุศึกษา การจัดประชุมปรึกษาหารือหรืออภิปรายภายหลังสังเกตการสอนอยู่ในระดับมาก สำหรับข้ออื่น ๆ มีความต้องการในระดับมากที่สุด และด้านกิจกรรมการนิเทศชนิดต่าง ๆ ครูสุศึกษามีความต้องการกิจกรรมแบบปรึกษาเป็นรายบุคคล (โดยศึกษานิเทศก์ ฝ่ายสุศึกษาเป็นผู้นิเทศเอง) อยู่ในระดับมาก สำหรับข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษาแล้ว ปรากฏว่า ครูสุศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนพบว่า ครูสุศึกษามีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความต้องการนิเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ความต้องการทางวิชาการด้านหลักสูตร ครูสุศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วราภรณ์ เทพสุนทร (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการในการนิเทศสุศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย มีความต้องการในการนิเทศสุศึกษาในโรงเรียนในแต่ละด้านและรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนกับ

หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยมีความต้องการในการนิเทศสุศึกษาในโรงเรียน
ในแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหาร โรงเรียนและหัวหน้าหมวด
วิชาพลานามัยที่สำเร็จวิชาเอกทางด้านการศึกษาต่างกัน และมีประสบการณ์ใน
การทำงานต่างกันมีความต้องการ ในการนิเทศสุศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน

เฉลิมศรี จิตจง (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สมรรถภาพการ
สอนของอาจารย์ในวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัย" ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์
ในวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัยมีสมรรถภาพการสอนทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ
อยู่ในระดับปานกลาง และอาจารย์ที่มีเพศต่างกันมีสมรรถภาพการสอนทั้งด้าน
ทฤษฎีและด้านปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจารย์หญิง
มีสมรรถภาพการสอนด้านทฤษฎีสูงกว่าอาจารย์ชาย และอาจารย์ชายมีสมรรถภาพ
การสอนด้านปฏิบัติสูงกว่าอาจารย์หญิง สำหรับอาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกันมี
สมรรถภาพการสอนทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน อาจารย์ที่มีประสบการณ์มากกว่ามีสมรรถภาพการสอน
ทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติสูงกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า

ศศศิศิลป์ อกอุ่น (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความ
ต้องการการนิเทศการสอนของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี" โดยผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการ
สอนของครูพลศึกษาที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 50 คน
ผลการวิจัยพบว่า

ครูพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด
อุบลราชธานี มีความต้องการการนิเทศการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการเตรียม
การสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมด้านการดำเนินการเรียนการสอนและ
พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับน้อย และเมื่อ
พิจารณาความต้องการการนิเทศในภาพรวมแล้ว ปรากฏว่า มีความต้องการอยู่
ในระดับมาก

ปรีธดา พัฒนขจร (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหา
และความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสตูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร 135 คน และครู 320 คน พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย ด้านการจัดการ งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นในเรื่องปัญหาการจัดนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกัน โดยครูมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในทุกด้านมากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก มีปัญหาไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูมีความต้องการรูปแบบการนิเทศที่ให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศไปด้วย โดยผู้บริหารสนับสนุนและให้บริการ ต้องการกลุ่มผู้รับการนิเทศเป็นรายบุคคล กลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ต้องการผู้ทำหน้าที่นิเทศเป็นครูผู้มีผลงานด้านการสอนดีเด่น และต้องการคุณลักษณะของผู้นิเทศที่ดีเกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก

สมพิศ บุตรา (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศวิชาพลศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 7" โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนวิชาพลศึกษา จำนวน 714 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 7 มีความต้องการการนิเทศด้านบุคลิกภาพ ด้านทักษะ และเนื้อหาวิชา ด้านการสอนและวิธีการสอน ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

2. ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาที่มีวุฒิและ ไม่มีวุฒิกการศึกษา มีความต้องการการนิเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประยูร วีระพงษ์ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศสุขศึกษาของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษา ในวิทยาลัยพลศึกษา" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารวิทยาลัยและอาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษา ในวิทยาลัยพลศึกษา จำนวน 128 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารวิทยาลัยและอาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศสุศึกษาในแต่ละด้านและรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารวิทยาลัยและอาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศสุศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านเทคนิคการสอนวิชาสุศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของอาจารย์สุศึกษา ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารวิทยาลัยที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศสุศึกษาแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน
4. ผู้บริหารวิทยาลัยที่สำเร็จวิชาเอกทางการศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศสุศึกษาแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน
5. ผู้บริหารวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีความต้องการการนิเทศสุศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านหลักสูตรและ เนื้อหาวิชาสุศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการบริหารงานสุศึกษาในวิทยาลัย ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน
6. ผู้บริหารวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาสุศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศสุศึกษาแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน
7. ผู้บริหารวิทยาลัยที่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมครูงานทางด้านสุศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศสุศึกษาแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน
8. อาจารย์ผู้สอนวิชาสุศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศสุศึกษาแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน
9. อาจารย์ผู้สอนวิชาสุศึกษาที่สำเร็จวิชาเอกทางการศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศสุศึกษาแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน
10. อาจารย์ผู้สอนวิชาสุศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาสุศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศสุศึกษาแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

11. อาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษาที่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมดูงาน ทางด้านสุขศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศสุขศึกษาแต่ละด้านและรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

พรพรรณ อินทรประเสริฐ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษา ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก" ในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธีการสอน ด้านสื่อการเรียน การสอน ด้านการวัดและประเมินผล โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระ ระหว่างเรียน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสำรวจความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน จำนวน 264 ฉบับ ได้รับคืนฉบับสมบูรณ์ จำนวน 213 ฉบับ ผล การวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาอาชีพในแต่ละกลุ่มงาน มีความต้องการการนิเทศ การสอนอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคและวิธี การสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล

เสาวณี สุขศิลป์ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความ ต้องการการนิเทศของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ" โดยประชากรที่ใช้ ประกอบด้วยครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาทุกคนที่ปฏิบัติงานในภาคการศึกษา ปลายปีการศึกษา 2537 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ทุกโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา รวม 145 โรงเรียน จำนวนครู 317 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง อายุระหว่าง 36 - 40 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา การประถมศึกษา มีประสบการณ์การสอนระดับก่อนประถมศึกษาน้อยกว่า 5 ปี และเคยเข้ารับการอบรมเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอนระดับก่อนประถม ศึกษา

การศึกษาความต้องการการนิเทศจำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา วิชา และด้านวิชาชีพครู ปรากฏว่า ด้านเนื้อหาวิชาครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย ด้านการเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ และด้านการเตรียมสร้างเสริมทักษะลักษณะนิสัย ส่วนด้านการเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ ปรากฏว่า มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางทั้ง ในด้านการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาและด้านการดูแลเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศ

แจ็กควิลีน (Jacquelyn, 1973 อ้างถึงใน ลิจิต อนาคตคง, 2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความต้องการกิจกรรมการนิเทศการสอนของครูในจอร์เจีย" ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูต้องการให้มีการนิเทศมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศกับความต้องการการปรับปรุงการเรียนการสอนและความต้องการการนิเทศกับความต้องการให้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
3. ครูต้องการให้มีการนิเทศที่มุ่งส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์
4. การนิเทศในด้านแนะนำความก้าวหน้าในอาชีพของครูมีน้อยกว่าด้านอื่น
5. สิ่งที่ทำให้ความต้องการแตกต่างกันคือ สถานภาพของครู ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์การสอน
6. ครูผู้หญิงมีความต้องการการนิเทศมากกว่าครูผู้ชาย
7. ครูที่มีการศึกษาที่สูงจะมีความต้องการการนิเทศมากกว่าครูที่มีการศึกษาค่ำกว่า
8. ครูต้องการการนิเทศแบบให้ความช่วยเหลือมากกว่าการควบคุม กล่าวคือ ศึกษานิเทศก์ต้องเป็นผู้แนะนำด้านหลักสูตร การสอน ให้คำปรึกษาและช่วยปรับปรุงมนุษยสัมพันธ์

9. ครูระดับประถมศึกษามีความต้องการการนิเทศมากกว่าครูมัธยมศึกษา

10. ครูที่มีประสบการณ์ 20 ปี หรือมากกว่านั้นต้องการให้มีการนิเทศมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า

วิลสัน (Wilson, 1977) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับข้อสังเกตของศึกษานิเทศก์ในเรื่อง การสังเกตของศึกษานิเทศก์ในการนิเทศครูประถมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มศึกษานิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดการนิเทศแบบนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น และยังพบว่า บุคลิกภาพของครู ไม่มีผลต่อกระบวนการนิเทศแต่อย่างใด

เฟลมมิง (Fleming, 1981) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาบุคลากร ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ดำเนินการสอนตามเอกัตภาพ โดยการให้สัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามแก่ครู 174 คน และครูใหญ่ 9 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถที่ต้องการพัฒนามากที่สุดเป็นเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ครูผู้สอนเป็นจำนวนมากระบุว่าต้องการพัฒนาความสามารถในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ครูผู้สอนเป็นจำนวนมากระบุว่าต้องการพัฒนาความสามารถในเรื่องการสร้างแรงจูงใจ แต่ก็ระบุว่าเคยผ่านการศึกษาอบรมในเรื่องนี้มาแล้ว ครูต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมฝึกอบรม และต้องการเข้ารับการศึกษาอบรมด้วย ครูต้องการวิทยากร การฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอก เช่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ครูส่วนใหญ่ระบุว่ายังไม่ได้เข้ารับการอบรมมากเท่าที่ต้องการ

เอเชอวาเรีย (Echevarria, 1981) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการฝึกอบรมของครูประจำการ ตามการรับรู้ของครู และครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาของประเทศเปอร์โตริโก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสำรวจการประเมินความต้องการของครู (Teacher Needs Assessment Survey) ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครู 283 คน และครูใหญ่ 28 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 28 โรงเรียน ในประเทศเปอร์โตริโก โดยศึกษาความต้องการการฝึกอบรมของครูใน 7 ประเด็นคือ

1. การประเมินพฤติกรรมของนักเรียน
2. การเตรียมการสอน
3. การดำเนินการสอน
4. การปฏิบัติงานบริหาร
5. การสื่อความหมายและมนุษยสัมพันธ์
6. การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล
7. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ความเห็นในเรื่องความต้องการการฝึกอบรมตามทัศนะของครูผู้สอนและครูใหญ่ต่างกัน แต่ทั้งสองกลุ่มเห็นพ้องกันในเรื่องการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นความคิดเห็น กล่าวคือ ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าการเตรียมการสอนเป็นสิ่งที่ต้องการการอบรมมากที่สุด และรองลงมาคือเรื่องดำเนินการสอน

ทอทเทน (Totten, 1983) ได้ทำการวิจัย การวิเคราะห์ความต้องการการฝึกอบรมของครูประจำการ ในระดับมิดเดิลเกรด ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร โดยการสำรวจความคิดเห็นจากครูและผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 21 โรงเรียน ในรัฐอริโซน่า ผลการวิจัยพบว่า ครูชายและผู้บริหารเห็นพ้องกันว่า ความสามารถในการสอนที่สำคัญที่ต้องการพัฒนา ได้แก่ เรื่องเทคนิคการสร้างแรงจูงใจ การสอนตามเอกัตภาพ การใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียน วิธีการพัฒนาความสามารถ คือ การสัมมนา การนิเทศการสอนแบบคลินิก การประชุมปฏิบัติการ สังเกตการสอนจากโรงเรียนอื่น และการศึกษาดูด้วยตนเอง เมื่อจัดตามกลุ่มอายุแล้วพบว่า กลุ่มผู้มีอายุ 40 ปีลงมา เห็นว่าความสามารถในการสอนที่สำคัญ ได้แก่ เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ การสอนตามเอกัตภาพ จิตวิทยาวัยก่อนวัยรุ่น และการประเมินผลมาตรฐานนักเรียน

เบยีน (Beyene, 1983 อ้างถึงใน ลิจิต อมาตยคง, 2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ประเภทของการนิเทศที่ครูในโรงเรียนในประเทศกำลังพัฒนาต้องการ" (ศึกษาเฉพาะกรณีในเอธิโอเปีย) ผลการวิจัยพบว่า

1. เทคนิคที่ใช้อยู่และเห็นว่าได้ผลดีมีดังนี้
 - 1.1 การฝึกอบรมและแนะนำ

- 1.2 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 1.3 การสาธิตการสอน โดยศึกษานิเทศก์
- 1.4 อภิปรายร่วมกัน
- 1.5 เยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน

2. ผู้ถูกนิเทศต้องการแบบที่ไม่ใช่การบังคับมากกว่าการบังคับ

เคอร์ (Kerr, 1984 อ้างถึงใน สมพิศ บุตรา, 2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการพัฒนาความสามารถในวิชาชีพการสอน ตามการรับรู้ของอาจารย์ในวิทยาลัยกฎหมายที่เลือกสรรแล้ว โดยการแจกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ จำนวน 426 คน ที่ทำการสอนอยู่ในมหาวิทยาลัยกฎหมายที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะจากสมาคมเนติบัณฑิตอเมริกา จากรัฐอินเดียนา โอไฮโอ และเคนตักก็ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ร้อยละ 68.80 ผลการวิจัยปรากฏว่า ความสามารถที่ต้องการพัฒนามากที่สุดคือ การสร้างแรงจูงใจ ความสามารถที่ต้องการพัฒนาอันดับรองลงไป ได้แก่ วิธีการสอนแบบต่าง ๆ กิจกรรมทางวิชาการ การเขียนและการพิมพ์ผลงานทางวิชาการ ส่วนวิธีพัฒนาความสามารถที่ต้องการ ได้แก่ การสัมมนาภายในมหาวิทยาลัย การสัมมนาภายนอกมหาวิทยาลัย การประชุมปฏิบัติการ

ทานเนฮิล (Tannehill, 1987) ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการฝึกการนิเทศด้วยตนเองต่อพฤติกรรมการสอนของครูฝึกสอนวิชาพลศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษา คู่มือการนิเทศที่มีมาตรฐานการวัด 7 ด้าน คือ การพัฒนาของความสัมพันธ์เกี่ยวกับการช่วยเหลือ การเตรียมการแนะนำผ่านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การนิเทศโดยการประชุมปรึกษาหารือและสัมมนา การจัดการและการควบคุมภายในห้องเรียน การเตรียมแผนการสอนและการวัดผล พฤติกรรมการสอน และการพัฒนารูปแบบการนิเทศของตนเอง โดยครูพลศึกษา จำนวน 12 คน ทำการฝึกการนิเทศครูฝึกสอน ผลปรากฏว่า คู่มือการฝึกอบรมเกี่ยวกับ การนิเทศมีประสิทธิภาพ ครูกลุ่มที่ใช้คู่มือควบคุมการฝึกให้ผลย้อนกลับที่คงทนกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้คู่มือการฝึก

ไรท์ (Wright, 1992) ทำวิจัยเรื่อง การให้การนิเทศแก่นักศึกษาฝึกสอนชั้นปีที่ 3 ที่ทำการฝึกสอนวิชาพลศึกษา ผลการศึกษาพบว่า วิธีการนิเทศที่

ได้ผลดีที่สุดคือ การผสมผสานความรู้ทฤษฎีเบื้องต้น กับการฝึกสอนภายใต้การ
 แนะนำ กล่าวคือ แบ่งเป็นการนิเทศภาคทฤษฎี 52 ชั่วโมง ฝึกสอนในห้อง 50
 ชั่วโมง และฝึกสอนภาคสนามเพื่อให้มีประสบการณ์การอยู่ร่วมกัน 6 วัน จาก
 การนิเทศในลักษณะนี้มีผลทำให้นักศึกษาฝึกสอนมีประสบการณ์ในการสอน และมึ
 ความมั่นใจต่อการสอนวิชาพลศึกษา

เนปเปอร์ โอเวน (Napper-Owen, 1992) ได้ทำการศึกษาเรื่อง
 ผลกระทบของการจัดให้มีผู้ช่วยในการเริ่มต้นเป็นครูพลศึกษา โดยใช้วิธีการเชิง
 คุณภาพ ทำการศึกษาเกี่ยวกับครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เริ่ม
 ทำการสอน 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การแนะนำที่ต่อเนื่อง และการช่วยเหลือ
 มีผลในทางบวกต่อครูผู้ทำการสอนเป็นปีแรก การจัดให้มีผู้ช่วยครูแต่ละคนส่งเสริม
 ให้เกิดควมมีประสิทธิภาพมากขึ้นในห้องเรียน ครูได้เพิ่มเวลาในการสอนได้รับ
 ข้อมูลสะท้อนกลับอย่างตั้งใจการเยี่ยมเยียนแต่ละสัปดาห์ ทำให้ครูมีโอกาสแสดง
 ความคิดเห็นร่วมกัน ได้รับการสนับสนุนจากครูพลศึกษาคนอื่น ๆ และเกิดกลยุทธ์
 หลายแบบสำหรับเป็นตัวเลือกไปใช้กับโรงเรียนต่าง ๆ ตามสภาพแวดล้อม นอก
 จากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้มีการตรวจสอบความรู้ที่บรรจุในโปรแกรมการเตรียม
 การสอนของครู และผลของการแนะนำอย่างต่อเนื่องสามารถช่วยให้การเริ่มต้น
 ของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้ง ในด้านทักษะและความรู้

สมิท (Smith, 1995) ทำการวิจัยเรื่อง วิเคราะห์กรณีศึกษาเกี่ยวกับ
 กับบทบาทและการฝึกการเตรียมโปรแกรมการสอนของครูสุขศึกษาและพลศึกษา
 สรุปการวิเคราะห์พบว่า มีเสนอแนะให้สถาบันการศึกษาระดับสูงกว่าจัดทำกร
 วางแผน และจัดทำเป็นคำแนะนำเพื่อการจัดโปรแกรมแนะนำแก่ครูผู้สอนสุขศึกษา
 และพลศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติตนและให้ครูมีความร่วมมือในการ
 ฝึกปฏิบัติมากขึ้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ได้มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการ
 นิเทศวิชาพลศึกษาและสุขศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยม
 ศึกษาตอนปลาย ส่วนในระดับอุดมศึกษาได้มีผู้ทำวิจัยในเรื่องความต้องการการ
 นิเทศวิชาสุขศึกษาเพียงอย่างเดียว ซึ่งพอสรุปได้ว่า ความต้องการการนิเทศวิชา
 พลศึกษาและสุขศึกษา ในระดับประถมศึกษานั้นทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนต้องการได้

รับความช่วยเหลือจากพลศึกษานิเทศก์ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาพบว่า ความต้องการการการนิเทศของครูพลศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การสอนไม่เกิน 5 ปี มีความต้องการการการนิเทศที่แตกต่างกัน

ในเรื่องของวุฒิการศึกษาพบว่า ครูสุขศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ก็จะมีความต้องการการการนิเทศไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ครูพลศึกษาที่มีวุฒิปริญญาและไม่มีวุฒิปริญญาจะมีความต้องการการการนิเทศที่ไม่ต่างกัน

ในระดับอุดมศึกษา ได้มีผู้ทำวิจัยในวิทยาลัยพลศึกษาพบว่า ครูสุขศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ประสบการณ์การสอนต่างกันกับมีความต้องการการการนิเทศที่ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนั้น ผลการวิจัยทางด้านวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอนจะส่งผลต่อความต้องการการการนิเทศแล้ว งานวิจัยในต่างประเทศยังพบว่า สิ่งที่ทำให้ความต้องการการการนิเทศแตกต่างกันคือ สถานภาพของครู ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์การสอน รวมถึงเพศของครูผู้สอนที่พบว่า ครูผู้หญิงมีความต้องการการการนิเทศมากกว่าครูผู้ชาย

สรุปแล้ว ในวิทยาลัยพลศึกษามีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการการนิเทศของครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความต้องการการการนิเทศของอาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย